

Stockholm den 22 augusti 2023

Till den parlamentariska public service-
kommittén Dir 2023:27

Synpunkter från KLYS till public service-utredningen

***KLYS** utgörs av 14 medlemsorganisationer inom olika konst- och kulturområden, som inom ramen för KLYS samarbetar i frågor av gemensamt intresse som t ex upphovsrätt, arbetsmarknad, yttrandefrihet och kulturell mångfald i bl a media. Public servicebolagen är några av landets största arbets- och uppdragsgivare för KLYS yrkesgrupper, och fyller samtidigt en viktig demokratisk funktion genom att främja yttrandefrihet och mångfald i kultur- och medieutbudet.*

Ett oberoende, starkt och brett public service

- Public service bidrar till högt förtroende för medier hos den breda allmänheten och främjar demokratin, därför bör public service-verksamheternas ställning och oberoende **stärkas** genom **långsiktigt stabil finansiering, ett fortsatt brett innehållsuppdrag och grundlagsskydd** (utdrag ur KLYS valprogram 2022)
- Public service är viktigare än någonsin, inte minst när konkurrensen från globala medieplattformar och streamingtjänster blir allt hårdare. Sverige är ett litet land och litet språkområde, vi behöver därför **en stark public service för att kunna hävda vår kulturella mångfald**. Kriser som pandemin, kriget i Ukraina, den ökade säkerhetsrisken osv har också tydliggjort samhällets stora behov av ett oberoende och starkt public service i Sverige.

Både bredd och kvalitet i utbudet

- Den utveckling som sker på mediemarknaden innebär att det är nödvändigt att säkerställa förutsättningarna för en public serviceverksamhet som både erbjuder ett brett och ett kvalitativt utbud. KLYS ser ingen motsättning mellan ett innehåll som tilltalar en större allmänhet och som samtidigt erbjuder det smala, experimentella och nischade utbudet. Tvärtom ger det public service-verksamheterna deras demokratiska legitimitet och säkerställer deras roll som viktiga arenor för det offentliga samtalet. KLYS förespråkar därför ett **fortsatt brett innehållsuppdrag som erbjuder ett mångsidigt programutbud, spegling av befolkningen i hela landet och folkbildningsambitioner, som präglas av hög kvalitet**.

T ex bör breda underhållningsprogram även fortsättningsvis kunna göras och sändas inom public service. Risken är annars att public service-bolagens roll kommer att marginaliseras. Enligt en färsk SOM-undersökning vill endast 12 % av de tillfrågade att innehållet i public service-utbudet smalnas av, vilket talar för att allmänheten vill ha ett brett utbud.

En ändamålsenlig reglering av public service-uppdraget

- KLYS hade helst sett att **ett grundlagsskydd införs för public service**, men en sådan föreslogs inte av den utredning som undersökte frågan. Vi anser att en lag om public service är välkommen, men att den **inte får innehålla detaljreglering av verksamheten och att den garanterar public service-bolagens oberoende och integritet.**

Tillgänglighet på olika plattformar

- Att public serviceverksamheten når ut till hela landet är en viktig demokratisk fråga. KLYS anser därför att public service ska finnas åtkomlig för alla delar av publiken i så stor utsträckning som möjligt. Det är viktigt för att nå den yngre publiken och för att bygga relationer till nya mottagargrupper.
- **Upphovsrättsersättningar** för olika typer av tillkommande tillgängliggöranden är oerhört viktiga inkomster för alla de yrkesverksamma kulturskapare som bidrar till public service-verksamheternas konstnärliga och kreativa innehåll. Sådana inkomster säkrar uthålligt förutsättningarna för ny produktion av sådant innehåll och **bidrar till en hållbar och livskraftig produktionsmarknad, där de inblandade i skapandeprocessen får rimligt och successivt betalt.**

Uppräkning av anslagen i takt med kostnadsutvecklingen

- För att public service-bolagen ska kunna fullgöra sina uppdrag krävs att de har en stabil och långsiktig finansiering, och att deras anslag kontinuerligt räknas upp med den allmänna pris- och löneutvecklingen. Om detta inte görs urgröps förutsättningarna för att upprätthålla och utveckla verksamheterna, samtidigt som det skapar en press på villkoren för de yrkesverksamma kulturskapare som anlitas och vars prestationer används. KLYS anser därför att finansieringen av public serviceföretagen ska ske med en **uppräkning av anslagen som speglar den faktiska kostnadsutvecklingen och tar höjd för ökade rättighetskostnader.** Risken finns annars att uppdraget måste smalnas av på otillräcklig finansiering.
- Inflationstakten har under senaste året varit mycket högre än de 2 procent som medelstillsdelningen räknats upp med årligen under nuvarande sändningsperiod. En ekonomisk kompensation för denna urholkning av anslaget bör ske.

Långa tillståndsperioder

- KLYS är positiv till långa tillståndsperioder. Åtta- eller tioåriga tillståndsperioder skapar långsiktiga förutsättningar och arbetsro för public service-företagen och därmed också ett starkt oberoende. De långa tillståndsperioderna ställer dock krav på att tillstånden är **utformade på ett sådant sätt att de tål stora förändringar både i mediebranschen och i omvärlden i stort.** Hänsyn måste tas till den snabba tekniska utvecklingen på så sätt att public service inte detaljstyrs när det gäller t ex distributionsformer.

Fortsatt uppdrag att stärka en livskraftig produktionsmarknad

- Det är viktigt med ett **fortsatt uttryckligt uppdrag** att public service-företagen ska bidra till att stärka en livskraftig produktionsmarknad i hela landet, vilket infördes som villkor 2020. Detta innebär ett ansvar för en hållbar produktionsmarknad inom såväl filmbranschen, som inom andra konstområden såsom drama, musik samt bild och form. Förslaget främjar mångfald och kvalitet i public service-utbudet.
- Public serviceföretagen utgör några av landets största och viktigaste arbets- och uppdragsgivare för KLYS yrkesgrupper. Villkoren för medverkan är reglerade i kollektivavtal eller andra ramavtal. En stor andel av programföretagens utbud produceras dock numera genom olika former av utlägg och samproduktioner som faller utanför dessa avtal, där det dessutom är vanligt förekommande att det saknas motsvarande avtal.
- Uppdraget att stärka en livskraftig produktionsmarknad bör enligt KLYS **förtydligas och kompletteras med ett uttryckligt ansvar för public service-bolagen att erbjuda skäliga villkor och ersättningar för medverkande yrkesverksamma kulturskapare i de nya sändningsvillkoren.**
- Det bör i sändningstillståndet och i andra typer av riktlinjer för utläggning och samproduktioner, också **klarläggas programföretagens ansvar för att de produktionsbolag som anlitas följer gällande kollektiv- och ramavtal i branschen.** I tillståndet bör också **hänsyn tas till ny upphovsrättslagstiftning** (fr o m 1 jan 2023), som bl a innebär att upphovspersoner och utövare ska ha skälig ersättning samt insyn i hur deras verk används, samt annan relevant lagstiftning, som arbetsmiljö- och diskrimineringslagstiftning.

Stärk kulturuppdraget

- KLYS vill kraftigt betona public servicebolagens kulturansvar. SVT, SR och UR är mycket viktiga nationalscener för musik, scenkonst, film, bildkonst och litteratur av alla de slag. Public service-verksamheterna har en unik roll – inte minst som kulturinstitutioner och för spegling av en mångfald och variation av kulturyttringar av hög kvalitet. Vi förespråkar därför ett **fortsatt dynamiskt och förstärkt kulturuppdrag.** En utvidgning av uppdraget måste dock motsvaras av ökade ekonomiska resurser.
- Det bör enligt KLYS uttryckligen framgå i villkoren att **programföretagen ska främja konstnärlig och litterär utveckling och bedriva skapande verksamhet med konstnärliga och litterära uttrycksformer på en hög nivå.**
- Även i kulturansvaret ska ligga ett ansvar för att de konstnärligt yrkesverksamma som skapar och medverkar i program i public service-TV och radio **erbjuds rimliga villkor när det t ex gäller upphovsrättsliga - såväl ideella som ekonomiska rättigheter - och arbetsrättsliga regler och avtal.** Anlitande av tjänster som Epidemic Sound kan inte anses ligga inom ramen för kulturansvaret, såvida de inte följer gällande upphovsrättslagstiftning och grundläggande upphovsrättsliga principer, och därmed inte heller inom uppdraget att stärka en livskraftig produktionsmarknad. Det är

tveksamt om anlitan­de av Epidemic Sound kan anses vara förenligt med den nya upphovsrättslagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 2023.

SVT, SR och UR – samarbete och organisation

- SVT, SR och UR bör även fortsättningsvis vara **separata, självständiga verksamheter**, men kan säkerligen med fördel samarbeta ännu mer och bättre i framtiden för att främja ett effektivt resursutnyttjande.

Finansiering av svenskt AV-innehåll

- Sverige behöver, liksom andra länder, ta ett bredare grepp om finansiering av svenskt AV-innehåll på en alltmer digitaliserad, internationaliserad och kommersialiserad mediemarknad, bl a genom att **undersöka möjligheten som ges i EU:s AVMS-direktiv att låta streamingtjänster vara med och betala till svensk AV-produktion**. Public service-bolagen bör dock kunna undantas från denna avgift, eftersom de redan är med och bidrar i stor utsträckning till svensk AV-produktion.
- KLYS vill här hänvisa till att motsvarande avgifter har införts/är på gång att införas, i bl a Danmark och Norge.
- En sådan avgift skulle innebära ytterligare resurser för svensk filmproduktion, något som SVT också skulle gynnas av, inte minst i olika typer av samproduktioner.

För KLYS

Ulrica Källén
Verksamhetsledare KLYS